

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Wiesław Koziół

w sprawie **C.P.**

skazanego z art. 59 ust.1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
w dniu 2 października 2025 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce
z dnia 8 stycznia 2025 r., sygn. akt II Ka 290/24,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Ostrołęce
z dnia 11 czerwca 2024 r., sygn. akt II K 429/23,

1. uchyla zaskarżony wyrok:

- w odniesieniu do **C.P.** w pkt 1.d oraz co do braku orzeczenia o karze łącznej grzywny,
- na mocy art. 435 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. w odniesieniu do **M.S.** co do braku orzeczenia o karze łącznej grzywny i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Ostrołęce do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. wydatkami związanymi z rozpoznaniem kasacji obciąża Skarb Państwa.

Kazimierz Klugiewicz Piotr Mirek Wiesław Kozielowicz

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ostrołęce, orzekając w sprawie C.P. oraz czworga innych oskarżonych, w tym M.S., co do której nie wniesiono kasacji, wyrokiem z dnia 11 czerwca 2024 r., sygn. akt II K 429/23, uznał C.P. za winnego tego, że:

1. w okresie od nieustalonego dnia kwietnia 2021 r. do nieustalonego dnia listopada 2022 r., w miejscowości D., gmina L., woj. [...], działając wbrew przepisom ustawy, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, udzielił D.P. substancji psychotropowych w postaci mefedronu, nie mniej niż jedenastokrotnie, w ilości nie mniejszej niż 2 gramy jednorazowo, po 50 zł za gram, łącznie nie mniej niż 22 gramy za kwotę nie niższą niż 1100 zł, co zostało uznane za przestępstwo z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (dalej - u.p.n.) i za co wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych po 20 zł każda (pkt I części dyspozytywnej wyroku);
2. w nieustalonym dniu w okresie od stycznia 2022 r. do końca czerwca 2022 r. w miejscowości D., gmina L., woj. [...], wbrew przepisom ustawy, posiadał substancję psychotropową w postaci mefedronu w ilości 3 gram, co zostało uznane za przestępstwo z art. art. 62 ust. 1 u.p.n. i za co wymierzono mu karę w wysokości 100 stawek dziennych po 20 zł każda (pkt III części dyspozytywnej wyroku);
3. w nieustalonym dniu w okresie od lipca 2022 r. do końca sierpnia 2022 r. w miejscowości J., woj. [...], wbrew przepisom ustawy, posiadał substancję psychotropową w postaci amfetaminy w ilości 1 grama, co zostało uznane za przestępstwo z art. 62 ust. 1 u.p.n. i za co wymierzono mu karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 20 zł każda (pkt IV części dyspozytywnej wyroku);
4. w nieustalonym dniu listopada 2022 r. w miejscowości D., gmina L., woj. [...],

wbrew przepisom ustawy, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, udzielił ustalonej osobie substancję psychotropową w postaci 3 gram mefedronu za kwotę 150 zł, co zostało uznane za przestępstwo z art. 59 ust. 1 u.p.n. i za co wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 80 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł (pkt V części dyspozytywnej wyroku);

5. w dniu 30 listopada 2022 r. w miejscowości D., gmina L., woj. [...], wbrew przepisom ustawy, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, udzielił K.P. substancję psychotropową w postaci 5 gram mefedronu za kwotę 250 zł, co zostało uznane za przestępstwo z art. 59 ust. 1 u.p.n. i za co wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych po 20 zł każda (pkt VII części dyspozytywnej wyroku).

Ponadto, Sąd uniewinnił oskarżonego od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 62 ust. 1 u.p.n., mającego polegać na tym, że w nieustalonym dniu listopada 2022 r. w miejscowości D., gmina L., woj. [...], wbrew przepisom ustawy, posiadał substancję psychotropową w postaci mefedronu w ilości 2 gram (pkt IX części dyspozytywnej wyroku).

Na mocy art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 i § 2 k.k. Sąd połączył orzeczone kary pozbawienia wolności i kary grzywny, wymierzając oskarżonemu karę łączną roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wysokości 200 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł. Orzekł ponadto środek karny w postaci podania wyroku do publicznej wiadomości, a także przepadek równowartości korzyści osiągniętej z przestępstwa.

Tym samym wyrokiem uznał M.S. za winną tego, że:

1. w okresie od nieustalonego dnia kwietnia 2021 r. do nieustalonego dnia listopada 2022 r. w miejscowości Z., powiat ł., woj. [...], działając wbrew przepisom ustawy, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, co najmniej kilkukrotnie udzieliła C.P. substancji psychotropowych w postaci mefedronu w łącznej ilości 32 gramy, po 50 zł za gram, za łączną kwotę 1600 zł, co zostało uznane za przestępstwo z art. 59 ust. 1 u.p.n. i za co wymierzono jej karę roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 120 stawek dziennych po 10 zł każda (pkt XIII części dyspozytywnej wyroku);

2. w dniu 2 grudnia 2022 r. w miejscowości Z., powiat ł., woj. [...], wbrew przepisom ustawy, posiadała substancję psychotropową w postaci amfetaminy w ilości 1,138 grama, co zostało uznane za przestępstwo z art. 62 ust. 1 u.p.n. i za co wymierzono jej karę 1 miesiąca pozbawienia wolności (pkt XVI części dyspozytywnej wyroku);
3. w dniu 2 grudnia 2022 r. na ulicy Ł. w miejscowości Z., powiat ł., woj. [...] kierowała samochodem osobowym marki R. o numerze rejestracyjnym (...), nie stosując się do orzeczonego wyrokiem Sądu Rejonowego w Ł., sygn. akt II W 1510/22, z dnia 25 listopada 2022 r. zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 6 miesięcy, obowiązującego od dnia 25 listopada 2022 r., co zostało uznane za przestępstwo z art. art. 244 k.k. i za co wymierzono jej karę 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt XIX części dyspozytywnej wyroku); ponadto Sąd orzekł wobec oskarżonej M.S. zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat, przepadek korzyści pochodzącej z przestępstwa, a także obowiązek zapłaty nawiazki na rzecz Stowarzyszenia „M.”.

Na mocy art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. Sąd połączył orzeczone wobec oskarżonej kary pozbawienia wolności, wymierzając jej karę łączną roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt XXI części dyspozytywnej wyroku).

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją obrońcy oskarżonego C.P. oraz osobistą apelacją oskarżonej M.S.

Obrońca oskarżonego C.P. zaskarżył wyrok w całości, podnosząc zarzut błędnych ustaleń faktycznych, skutkujących wadliwym ustaleniem tożsamości czynu. Na tej podstawie wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez zmianę kwalifikacji prawnej czynów z pkt I i V części dyspozytywnej wyroku i ustalenie, że wyczerpują one znamiona czynu z art. 59 ust. 1 u.p.n. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i wymierzenie za ten czyn kary roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat, a także o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez zmianę kwalifikacji prawnej czynów z pkt II, III i IV części dyspozytywnej wyroku, i ustalenie, że wyczerpują one znamiona czynu z art. 62 ust. 1 u.p.n. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i wymierzenie za ten czyn kary grzywny w kwocie 100 stawek dziennych po 20 zł każda.

Oskarżona M.S. zaskarżyła wyrok w całości, wskazując na błąd w ustaleniach faktycznych, a ponadto podnosząc zarzut obrazy przepisów postępowania, a to art. 2 § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 k.p.k. i art. 7 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k., a także zarzut nadmiernie surowej kary. Wniosła o uniewinnienie bądź – alternatywnie – o wymierzenie jej łagodniejszej kary.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce, wyrokiem z dnia 8 stycznia 2025 r., sygn. akt II Ka 290/24, zmienił zaskarżony wyrok:

w stosunku do C.P. w ten sposób, że:

1. uchylił pkt II, VI, VIII i orzeczenie o karze łącznej zawarte w pkt X części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku (pkt 1.a)
2. ustalił, że zachowania opisane w pkt 1.I, 1.IV i 1.V części sprawozdawczej wyroku zostały popełnione w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru i stanowią jeden czyn zabroniony z art. 59 ust. 1 u.p.n. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., wymierzając oskarżonemu karę roku i 1 miesiąca pozbawienia wolności i 100 stawek dziennych grzywny, po 20 zł każda (pkt 1.b);
3. na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł przepadek równowartości korzyści osiągniętej przez oskarżonego w kwocie 1500 zł (pkt 1.c);
4. ustalił, że zachowania opisane w pkt 1.II, 1.III i 1.VI części sprawozdawczej zaskarżonego wyroku zostały popełnione w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru i stanowią jeden czyn zabroniony z art. 62 ust. 1 u.p.n. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., wymierzając mu karę 200 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł (pkt 1.d);

w stosunku do M.S.

1. w pkt XVI w ramach czynu opisanego w pkt 2.VIII części sprawozdawczej zaskarżonego wyroku ustalił, że czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi i wyczerpuje dyspozycję art. 62 ust. 3 u.p.n. i wymierzył jej karę 50 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł (pkt 1.f); karę łączną orzeczoną w pkt XXI części dyspozytywnej wyroku, eliminując karę orzeczoną w pkt XVI części dyspozytywnej wyroku, obniżył do roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności (1.g);

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację nadzwyczajną od powyższego rozstrzygnięcia wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając wyrok na korzyść oskarżonego C.P., w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I.d, tj. w części zmieniającej wydany w odniesieniu do oskarżonego wyrok Sądu pierwszej instancji co do czynów z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz w zw. z art. 425 § 2 zd. drugie w zw. z art. 518 k.p.k., w zakresie braku rozstrzygnięcia o karze łącznej grzywny.

Skarżący zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 433 § 1 k.p.k. i art. 434 § 1 k.p.k., polegające na wydaniu przez Sąd odwoławczy rozstrzygnięcia (w punkcie 1d wyroku) zmieniającego wyrok Sądu pierwszej instancji - w części odnoszącej się do trzech zarzucanych (w punktach 1.II. 1.III i 1.VI aktu oskarżenia) oskarżonemu C.P. czynów z art. 62 ust. 1 u.p.n. - w sposób przekraczający granice zaskarżenia wskazane we wniesionej na korzyść oskarżonego apelacji obrońcy, albowiem po przyjęciu, że wszystkie trzy zarzucane oskarżonemu zachowania zostały popełnione w warunkach przestępstwa ciągłego. Sąd odwoławczy uznał go winnym popełnienia czynu z art. 62 ust. 1 u.p.n. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w sytuacji, gdy Sąd pierwszej instancji od popełnienia jednego z trzech tak zakwalifikowanych występków (zarzucanego w punkcie 1.VI. aktu oskarżenia) C.P. uniewinnił, a nadto rażąco naruszając art. 85 § 1 k.k. i art. 568a § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez ich niezastosowanie, bezpodstawnie zaniechał podjęcia rozstrzygnięcia o karze łącznej grzywny, której wymierzenie w realiach sprawy w myśl powyższych przepisów było obligatoryjne, co w efekcie, pomimo zaskarżenia wyroku Sądu pierwszej instancji wyłącznie na korzyść oskarżonego, skutkowało wydaniem przez Sąd odwoławczy wyroku reformatoryjnego z naruszeniem zakazu *reformationis in peius*.

Na tej podstawie wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasację należało uznać za oczywiście zasadną, a to pozwoliło uwzględnić ją w całości na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Co więcej, z uwagi na charakter podniesionego w niej uchybienia, kasacja Prokuratora Generalnego podlegała rozpoznaniu w szerszym zakresie, a to z uwagi na wystąpienie wymienionego w art.

536 k.p.k. wypadku określonego w art. 435 k.p.k.

Skarżący trafnie wskazał na dwa uchybienia, których dopuszczono się w procesie wyrokowania. Pierwsze polegało na wydaniu orzeczenia wykraczającego poza zakres zaskarżenia apelacją i z naruszającego zasadę *reformationis in peius*, drugie na pominięciu rozstrzygnięcia o karze łącznej.

Odnosząc się do pierwszej ze wskazanych kwestii należy stwierdzić, że jakkolwiek Sąd odwoławczy zasadnie uznał, że przypisane oskarżonemu zachowania stanowią jeden czyn ciągły, to wadliwie włączył w jego zakres zachowanie, od którego oskarżony został uniewinniony przez Sąd pierwszej instancji. Przypomnieć należy, że akt oskarżenia, w zakresie w jakim odnosił się do oskarżonego, obejmował sześć czynów, które stanowić miały przestępstwa opisane na gruncie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Ostatecznie Sąd pierwszej instancji uniewinnił oskarżonego od ostatniego z zarzucanych czynów, opisanego w VI części sprawozdawczej wyroku.

Wyrok pierwszoinstancyjny został zaskarżony wyłącznie na korzyść oskarżonego, przez jego obrońcę. Sąd odwoławczy nie był zatem uprawniony do przypisania oskarżonemu odpowiedzialności za czyn, od którego został uniewinniony. Mimo to, na mocy wyroku drugiej instancji, zachowanie to zostało objęte wyrokiem skazującym, jako element czynu ciągłego, o którym mowa w pkt 1.d) części dyspozytywnej tego wyroku. Karnoprawemu wartościowaniu poddano zatem zachowanie, od którego oskarżony C.P. został uniewinniony - mimo braku stosownej skargi. Nie ma przy tym znaczenia, że stanowiło ono wyłącznie jeden z elementów przypisanego oskarżonemu czynu ciągłego. Decyzja Sądu odwoławczego rzutowała na ocenę społecznej szkodliwości przestępstwa oraz – w konsekwencji – wysokość wymierzonej kary. Nie ulega wątpliwości, że w realiach niniejszej sprawy doszło do naruszenia art. 433 § 1 k.p.k. oraz 434 § 1 k.p.k., mającego wpływ na ostateczny kształt rozstrzygnięcia.

Zasadny okazał się także drugi z podniesionych zarzutów, dotyczący braku zastosowania art. 85 § 1 k.k. Sąd odwoławczy wymierzył oskarżonemu za dwa czyny ciągłe odpowiednio karę roku i 1 miesiąca pozbawienia wolności i 100 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda oraz karę 200 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł. Orzeczone kary grzywny podlegały

obligatoryjnemu połączeniu, jako kary tego samego rodzaju. Brak wydania rozstrzygnięcia w tym zakresie oznacza, że oskarżony winien uiścić tytułem grzywny kwotę 6000 zł. W tym zakresie doszło nie tylko do formalnego naruszenia przepisów, ale realnego pogorszenia sytuacji oskarżonego. Sąd pierwszej instancji zastosował bowiem wobec niego karę łączną grzywny 200 stawek grzywny po 20 zł każda, co oznaczało w praktyce obowiązek zapłaty 4000 zł. W oczywisty sposób stanowiło to karę mniej dolegliwą. Kasacja skarżącego zasługuje na uwzględnienie również w tym zakresie.

Uszło jednak uwagi Prokuratora Generalnego, że podniesionym w drugim zarzucie kasacji uchybieniem, dotyczącym braku zastosowania art. 85 § 1 k.k., zaskarżony wyrok dotknięty jest również w odniesieniu do oskarżonej M.S.

Wyrokiem Sądu pierwszej instancji oskarżona ta została skazana za trzy przestępstwa. Za pierwsze z nich wymierzono jej karę roku pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 120 stawek dziennych po 10 zł każda (czyn z pkt. 2.VII). W pozostałych dwóch przypadkach Sąd pierwszej instancji zastosował karę pozbawienia wolności (1 miesiąc – czyn z pkt 2.VIII i 4 miesiące – czyn z pkt 2.IX).

W ramach kontroli instancyjnej Sąd odwoławczy przyjął, że czyn z pkt 2.VIII stanowi wypadek mniejszej wagi z art. 62 ust. 3 u.p.n. i wymierzył oskarżonej za to przestępstwo karę 50 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł (pkt 1.f). Powyższe rozstrzygnięcie wykreowało obowiązek orzeczenia kary łącznej grzywny. Oskarżona została bowiem skazana w warunkach określonych w art. 85 § 1 k.k. dwiema karami tego samego rodzaju.

Zaniechanie realizacji tego obowiązku stanowiło rażące naruszenia prawa, mogące mieć istotny wpływ na sytuację oskarżonej. Nie można wykluczyć, że wymierzona jej w granicach określonych w art. 86 § 1 i 2 k.k. kara łączna grzywny będzie stanowiła mniejszą dolegliwość niż ta wynikająca z wykonania sumy jednostkowych grzywien. Oznaczało to konieczność zastosowania w stosunku do oskarżonej, co do której nie wniesiono nadzwyczajnego środka zaskarżenia instytucji z art. 435 k.p.k. i uchylenia na jej korzyść zaskarżonego wyroku w zakresie braku rozstrzygnięcia o karze łącznej grzywny.

Zwrócić tu trzeba uwagę na to, czego też nie dostrzegł skarżący, że w odniesieniu do M.S. wyrok Sądu odwoławczego został wydany również z obrazą art. 33 § 3 k.k.

W orzecznictwie i literaturze przedmiotu nie budzi wątpliwości – wydaje się to zresztą

rzeczą naturalną, która nie wymaga szerszych wyjaśnień – że jeśli sąd w jednym postępowaniu orzeka za poszczególne przestępstwa tego samego oskarżonego dwie grzywny lub ich większą liczbę, wysokość stawki dziennej powinna być za każdym razem taka sama; dotyczy to również wysokości stawki dziennej ewentualnej grzywny łącznej (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2019 r., III KK 544/19, z dnia 16 maja 2019 r., III KK 157/18). Tymczasem na skutek interwencji Sądu odwoławczego zasada ta nie została zachowana przy wymiarze grzywien orzeczonych wobec oskarżonej M.S. Wyrokiem Sądu pierwszej instancji, który nie był skarżony na niekorzyść oskarżonej, wysokość stawki dziennej wymierzonej jej grzywny za czyn z pkt 2.VII określono na 10 zł. Sąd odwoławczy, zmieniając ten wyrok i wymierzając grzywnę za czyn z pkt 2.VIII ustalił wysokość jednej stawki dziennej grzywny na 20 zł.

W tym zakresie Sąd Najwyższy nie mógł uchylić zaskarżonego wyroku, gdyż do stwierdzonego uchybienia nie miał zastosowania przepis art. 435 k.p.k., pozwalający w postępowaniu kasacyjnym uchylić orzeczenie na korzyść współoskarżonych, choćby nie wniesli środka odwoławczego, jeżeli uchylono je na rzecz współoskarżonego, którego środek odwoławczy dotyczył, gdy te same względy przemawiają za uchyleniem na rzecz tamtych. Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, aby Sąd odwoławczy, rozpoznając ponownie sprawę, w ramach stosowania art. 86 § 2 k.k. konwalidował to uchybienie. Jakkolwiek przepis ten jest kierowany do postępowania w przedmiocie wyroku łącznego, może mieć odpowiednie zastosowanie w tej szczególnej sytuacji procesowej, która wystąpiła na gruncie rozpoznawanej sprawy.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

Kazimierz Klugiewicz

Piotr Mirek

Wiesław Koziół

[WB]

[a.ł]